

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy hóra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Püitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó feladó-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

kiadóhivatalban fogadtatnak el,
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Oktatásügyünk reformja és a polgári iskola.*)

Nagybecskerek, május 18.

II.

Első cikkemben rámutattam arra, hogy a reformált polgári iskola beillesztése nem lesz túlnagyszámú munka; még pedig annál kevésbé, mert e kérdést a polgári iskolák eddigi működéséről, fejlődési irányáról szerzett tapasztalatok észszerű felhasználásával, helyesen s az egységes középiskolával kapcsolatosan megoldja a polg. iskolai országos egyesület nagy szakértelemmel, éles kritikával kidolgozott javaslata, mely illetékes fórum elé is benyújtván már, bizonyosan kellő súlytal és nyomatékkal fog birni s okunk van hinni, hogy pozitív javaslatai a közel jövőben tényekké válnak.

E javaslat a polgári iskolák fejlődésének történetét, úgy hazánkban, mint a külföldön, mérlegelve és összehasonlítva fejti ki meggyőző erővel s meg nem ígatható okokkal, hogy a polgári iskolát, speciális rendeltetésétől, oktatási céljaitól és irányzatától eltekintve, más oktatási tagozatba beolvasztani, vagy az egységes középiskola alsó tagozatává tenni jóvátehetetlen hiba lenne, már e két kultur-intézmény homlokegyenest elűtő rendeltetésének szempontjából is Ellenkezőleg. Mint az érintett javaslat is kiemeli, teljesen önállóítani kell a polg. iskolát a fenti döntőleg ható okokon kívül még a következőkért is.

Minden iskolától joggal megvárjuk ma, hogy nevelő hatása arra is irányuljon, mikép a tanulóban leendő élethivatása iránt hajlamot, előszeretettel és lelkesedést ébresszen egy tantervének irányára által, mely a tanuló gondolkodását egy határozott cél felé vezérli, mint főképp a tanár e szempontok szerint haladó munkássága által, mely minden alkalmat és módot felhasznál,

*) Lásd a „Torontál” 101. számát.

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

A költő özvegye.

Irtá: Szinéry György.

A kisfizetésű segéd hivatalnokot eltemették. Mikor az özvegy három gyermekével visszajött a temetőből, már ki is szelöltették a lakást.

Már temetés alatt is sokat beszéltek utotva az emberek az elhalt sajtóságairól, de temetés után határozott alakban domborult ki mindez ebben a két rövid két szóban: író volt.

Sőt szeni!

Addig amíg élt, azt mondták: összeférhetlen, olykor érthetetlenül követelő, máskor visszavonuló, élelmesség nélkül való, mindenképp föltűző ábrándozó és elégedetlen. Szegénységben maradt a családjá is. Ez az utóbbi körülmény tán feleslegessé is teszi a további magyarázatot, hogy az elhunyt, magyar író volt. De istenem ki nem író manapság? . . .

Az embernek van ötlete, eszménye, azt felöltözteti és küldi a piacra. A piac az újság. A fő dolog mindenestire, hogy ezen a piacon is jó helyre tolokodjék: az ember a „holmijával.” A holmi lehet valami levetett darab is, csak legyen rajta néhány himzés, paszománt, vagy tarkaság és ami a legfőbb, a szabása legyen kifogástalan.

Az özvegy kiküldte a gyerekeket, hadd oszonnáljanak, maga pedig oda ült az elhalt férj íróasztalához és kutatni kezdett a fiókokban.

Tenger papiros!

A legtöbbje csak egy oldalán beírva, —

hogy tanítványaiban a jövő élethivatás iránti hajlandóságot megerősítse.

S ha tán elképzelhető lenne is az, hogy egy és ugyanazon iskola fel tudná venni és tantervébe beosztani mindazon ismeretanyagokat, mik úgy a gyakorlati, mint tudományos életpályáknak megfelelőek: abszolút lehetetlenség az, hogy egy iskola kétféle gondolkozásmód szolgálatára rendezkedjen be s kétféle hajlamot fejlesszen ki. E célra minden élethivatásnak meg kell a saját iskolájának lenni!

Milyennek kontemplálja tehát a több ízben említett javaslat a jövő polgári iskoláját?

Első sorban is, mint kiemelttem, önállóítani kívánja a polgári iskolát, mely sem appendixe, sem betetőzése más okt. intézménynek s mert csak különállásában lehetséges, hogy teljesen saját céljainak szolgálatában álljon. A jövő polgári iskolája két tagozatra fog oszlan: lesz négy osztályu általános polgári iskola s három (esetleg négy) osztályu felső polgári iskola (keresk., ipari stb. szakiskola).

Az ált. polgári iskola oly irányu és terjedelmű alapműveltséget ad, melyet az egyes szakiskolák eredménytel felhasználhatnak s melyen tovább építhetnek, vagyis a két tagozat egymással együtt fog képezni cél és munkakör tekintetében szervesen összefüggő egészet.

A polgári iskolai oktatásnak a közel jövőben való illetén átalakulása magával hozza tanítási rendszerének újjászervezését s határozott céljainak megfelelő precizitását.

Oktatási, nevelési irányát a jövőben is megszabja a gyakorlati cél s ez adja meg az iskolának félreismerhetlen jellegét. E gyakorlati cél azonban, a polgári iskola nem lévén szakiskola, hanem ennek előkészítője, korántsem értelmezendő úgy, hogy mi a gyakorlati ismeretek tényleges alkalmazását tüzzük ki; vagyis. a gyakorlati alkalmazások

ismertetése a leendő polgári iskolában nem betanítandó ismeretanyag, hanem csupán eszköze a gondolkodás irányításának.

A tanításbeli eljárásban éles különbség továbbá, hogy az általános polgári iskolában a tantárgyak alaptételei szigorúan és a legnagyobb gondal taníttassanak, tekintve hogy erre nekünk csak négy év áll rendelkezésünkre, míg az egységes középiskolának 9 év állván rendelkezésére, kellő módja van az alapismeretek további fejlesztésére s céljai szerint való kibővítésére.

Meghatározottabb és élesebb a különbség, ha az általános polgári iskola jövődbeli tantervébe felveendő tantárgyak sorozatát és terjedelmét fogjuk vizsgálat alá.

A jövő polgári iskolája, mely gyakorlati irányu mellett is, a magyar nyelv és irodalom, továbbá a hazai történetre, mint a nemzeti irányu műveltség forrásaira, kellő gondot fog fordítani, működésének sulypontját mégis és elsősorban a természettudományok, számtan, könyvtároltan, geometria, geometriai rajz és ábrázolásban, szabadkézi és mintázás oktatására fogja fektetni, mert e tantárgyakban a polgári iskola különleges irányzata leginkább kifejeződik s e tárgyak begyakorlására több időt fog fordítani, mint a középiskola párhuzamos osztályai. A német nyelv tanításában a főcél a nyelvhasználatra való készség megszerzése lévén: az oktatás módszere is e gyakorlati irányzat szerint fog alakulni s az elméletet alárendeli a gyakorlatnak.

E vázolt keretben s alapelvek szerint fog a polgári iskolai oktatás reformálódni. S úgy kulturszükségleteink egészséges irányban való kifejlődésének, mint a gyakorlati életpályákra készülő ezrek és ezrek érdeke megköveteli, hogy oktatásügyi rendszertünk e nagy fontosságú tagozatának kívánatos reformálása minél előbb tény legyen.

Most pedig itt ül az asszony, az alkotások előtt

A hosszas betegség alatt az ápolás súlyos munkája folytán megtört fényű szemével kutatót a papirok között. — Összeesomagolta, összeköszögte, mikor valaki halkán kopogtatott az ajtón. Egy ismert irodalmi névvel bíró ur lépett be.

— Van szerencsém bemutatni magamat, — kezdé én, a „Parnasszus” nevű irodalmi társaság megbizottja vagyok. — Boldogult férjének némely dolgai arról tanuskodtak, hogy benne nem kis tehetség, sőt mondhatni kimagasló egyéniséget vesztett az irodalom. Azért jöttem, hogy tán nagysád szives engedelmével átnézzem s rendezzem hátrahagyott műveit . . .

Az asszony hirtelen becsukta az asztalfiókot, még a kucst is kihuzta belőle.

— Maradt bizonyára a boldogult után — folytatta a Parnasszus küldötte — valami becses irodalmi hagyaték?

— Maradt uram.
— Szabadna megtekintem?
— Sajnálom uram, nem teljesíthetem kívánságát.

— Nagysád saját maga akarja? . . .
— Tüzzre tenni. Fejezte be az asszony. — Lásza uram, kezdé újra miután leültette álmélkodó küldöttét Parnasszusnak — lásza uram, én a dolgot egyszerűsíteni akarom . . .

— De nagysád, ez barbárság . . . bocsásson meg.

— Uram, sohse heveskedjünk, folytatta szelid mosolyal az asszony. Mindenek előtt mondja meg, miről jó, ez az ugynevezett irodalom?

mint a hogy a nyomda számára szokták — de volt három négy vaskos kötet is. Ezek voltak a drámák, amiket az elhunyt törhetlen hittel beklószögtetett a nemzetihez, amiket aztán hol lecsépeltek, hol megdicsértek — sőt esetleg a sujet jét nagyhirű kikialtott tehetségek fel is használták, de az ő küldeményeinek sorsa abban a néhány szóban volt eldöntve, amíg a bírálói vélemények végén ott settenkedtek, hogy: „említett jó tulajdonai dacára sem tartom előadhatónak.”

Nem is adták elő.

Ma napság az irodalomban is vannak „ring”-ek épp úgy mint az üzleti világban. Van petroleum ring, kukoricza ring. Épp így van „ring” a drámairók között, a regényirók között.

Az egyik — egy két harisnya — úgy ontja a beteges, csontnélkül való alakokkal telt regényeit, mint valami harisnyaszövő gép a gyártmányait.

A drámairók pedig, — akik egyszersmind dramaturgok is — arról gondoskodnak, hogy semmitféle ugynevezett „tehetség” hozzá ne jusson a tantiémekhez. — Szerencséje Shakespearenek, hogy nem kér tantiémet, és hogy nem marad valami posthumus munkája, mert bizony a dramaturg urak megtépnék a babérjait. Pedig azok a drámák nem voltak pusztán kísérletek. Mindannyia egy-egy eszme következetes épülete. Tudta ezt az özvegy mint nagy műveltségű asszony, igyekezett is viszatartani a férjét. De hiába való volt minden erőlködése.

— Majdha meghaltam, — mondá a férj — hasznát vessitek. Az én szívem melege vissza sugároz még reátok, úgy, hogy érezni fogjátok.

A hivatalos melléklet 93. számával.

M e g h i v á s .

A torontálmezei gazdasági egyesület igazgató választmányának f. évi május hó 21-én d. u. fél 3 órakor Nagybecskerekben a megyeháza nagytermében megelőzőleg a rendes félévi közgyűlést tartandó ülésére van szerencsém a választmány tagjait tiszteletteljesen meghívni.

Zsombolyán, 1894. évi május hó 6-án.
Gróf Csekonics Endre
v. b. t. t. egyi. elnök.

T á r g y a k :

- I. Taglétszámi ügyek.
- II. Jelentés a pénztár állapotáról s annak megvizsgálásáról.
- III. Jelentés az országos gazdasági egyesület millenniumi értekezletéről s e részben további előterjesztésekről.
- IV. Jelentés a borjú vásárlás ügyében tett intézkedésekről.
- V. A közgyűlés tárgyainak előkészítése:
 - a) a kikindai járásban megüresedett választmányi tagsági állás betöltése tárgyában;
 - b) állatdíjazások rendezésére vonatkozólag;
 - c) a megyei lötenyészési bizottság ujjaalakítása tárgyában.
- VI. Beadványok és folyó ügyek.
- VII. Netáni indítványok.

M e g h i v á s .

A torontálmezei gazdasági egyesület f. évi május hó 21-én d. u. 3 órakor Nagybecskerekben a megyeháza nagytermében tartandó rendes félévi közgyűlésére van szerencsém az egyesület t. tagjait ezennel meghívni.

Zsombolyán, 1894. évi május hó 6-án.
Gróf Csekonics Endre
v. b. t. t. egyi. elnök.

T á r g y a k :

- I. Elnöki jelentés az egyesület félévi működéséről.
- II. Jelentés a pénztár állapotáról, annak megvizsgálásáról s a netáni fölmentvény iránt határozat hozatala.
- III. Választmányi előterjesztések:
 - a) egy választmányi tagsági állás betöltése iránt;
 - b) állatdíjazások rendezése felől;
 - c) a megyei lötenyészési bizottság ujjaalakítása tárgyában.
- IV. A millenniumi kiállítás érdekében való közreműködésre vonatkozó határozatok hozatala.
- V. Indítványok.

H I R E K .

Tájékoztató.

- Május 20. Tisztiszéki ülés.
Május 20. A vöröskeresztgyűlés m. választm. közgyűlése.
Május 20. A nagybecskereki jótékony nőegylet közgyűlése.
Május 20. A nagybecskereki főgimn. gyakorló iskola évről-ülése.
Május 21. Torontálmezei tavaszi közgyűlése.
Május 21. A nagybecskereki szőnyeggyár-részvénytársaság alakuló közgyűlése.
Május 21. A torontálmezei gazdasági egyesület közgyűlése.
Május 22. A torontálmezei magyar közművelődési egyesület közgyűlése.
Május 24. A r. k. hitközség közgyűlése.
Május 26. Városi rendkívüli közgyűlés.
Június 3. Tavaszi kerti ünnepély.
Június 11. Közig. bizottsági ülés.
Június 16. A Bárdossy-Ney-Lidl-Vincze hangverseny.
Július 8. A tiszai regatta-szövetség amateur versenye Szegeden.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van, nők részére kedden és pénteken délután.

— Személyi hírek. Rónay Jenő főispán ma reggel családi ügyekben Kéz-Zomborra utazott, honnan holnap este visszatér Nagybecskerekre.

— De nagysád, ez a kérdés . . . bocászon meg . . . de . . .

— Hiszen értem én, tudom is mit akar ön válaszolni, ismerem én azokat a frázisokat, hogy a nemzeti szellem nyilvánulása; a kor, a nép beszél az író által a későbbi századokhoz is. Ertem. Még azt is, hogy géniusz szó mit jelent. Azt t. i. hogy a kiadók jó üzletet csinálnak, és egy rakás ember temérdekét koplal. Hanem mondja uram, hogy megértse kérdésemet, kinek köszönheti az emberiség Shakespeert? tán az atyának? Nem? tán annak a Globe színház igazgatójának? Nem! Tán a történet íróinak? Nem . . . Tisztán egyedül Göthének; És most nézzük; mitörtént volna ha Shakespeare nem írta meg Hamletet, Leart, Rómeót és a többi műveit?

Ön bizonyára erre azt feleli, hogy egy ilyen remek mű az emberek lelki világának emléke mint Faraók gulája, mint Jupiter temploma, örök fényt árasztó szövegek, az emberiség fejlődésének szürke, bizonytalan, sőt koronkint viharos éjében. Nem áll, a szerelem, a gyűlölet, a hálátlanság, egy szóval amaz óriási érzetek és szenvedélyek, meg voltak, vannak és lesznek, amíg csak emberek élnek. De lássa uram, a löpor, és fénnyírás, a gőz, a villany, — mind megannyi véletlenül talált adománya az égnek, — ezek a valódi áldásai az emberiségnek.

Jó ízű nevettek az emberek Demokritos előtt is és hogy kedvükre kisírják magunkat, nem volt szükséges Sophoklesnek születnie. Ha az emberek mind mind teljesíteniük köteleseiket családjaik irányában, úgy nem lenne szükséges a boldogságra okt. tni sem. Ha a fejedelmek csakugyan népeik atyái lennének, a győztes hadvezérek nagy gonosztevők, mesebeli szörnyekké

— Torontál és a millennium. A millenniumi végrehajtó bizottság tegnap délután Rónay Jenő főispán elnöke alatt a főispáni kisteremben ülést tartott, amelyen az elnökön kívül Daniel László, dr. Dellimanic Lajos, Poroszkay Béla, Réczey Gyula, Steinitzer Géza, Streitmann Antal, Knyaskó Lajos, dr. Brájjer Lajos, dr. Pollák Győző és Smazsenka Ernő bizottsági tagok, mint csoportelőadók és br. Hausser Károly mint jegyző vettek részt. Elnöklő főispán betérjészté N.-becskerek és Nagykinda városok polgármestereinek, továbbá Nagyszentmiklós, Tor.-Vásárhely, Módos, Perjámos és Törökbecse járások főszolgabíráinak véleményes javaslatát, illetve jegyzéjét, amelyet a millenniumi végrehajtó-bizottság legutóbbi, ez év márczius 27-én tartott ülésén hozott határozatból kifolyóan a városokban és nagyobb községekben felállítandó helyi bizottságokba választandó tagok tekintetében összeállítottak. Elnöklő főispán javaslatára a bizottság egyhangulag elhatározza, hogy a jegyzékekben felemlítettek valamennyijét bevásárolja a helyi bizottságokba, egyben pedig felhívja az illető polgármestereket és főszolgabírákat, hogy a helyi bizottságok mielőbbi megalakulásáról, azok tisztviselőinek megválasztásáról gondoskodjanak, minthogy a fővárosi kiállítási rendező bizottságnak a helyi bizottságok elnökei sürgősen bejelentendők. Tárgyaltatott ezután a Délvidéki földmivelők gazdasági egyesületének a nagybizottsághoz intézett amaz átirata, amelyben a nevezett egyesület kéri, hogy a kiállítási működési körbe ő is bevonassék s részére megfelelő költségelirányzat alapíttassék meg. Elnöklő főispán indítványára a bizottság érdemben nem foglalkozott ezuttal az átirattal, hanem azt véleményadás végett előbb a gazdasági csoporthoz tette át. A temesvári ker. és iparkamara titkáráról beérkezett ama városok és nagyobb községek iparosainak és kereskedőinek jegyzékére vonatkozólag, a kik a kiállításban való részvételre lesznek felhívandók, a bizottság, minthogy a jegyzékben Pancsova is fel van véve, a ker. és iparkamara titkár az irányban való értesítést határozta el, hogy Pancsova város nem a torontálmezei, hanem a verseczi kiállítási kerülethez tartozik. Ezzel az ülést több tárgy nem lévén, véget ért.

— Esperesi installáció. Perjámosról írják lapunknak, hogy Theisz János ujonnan kivezert esperes ünnepélyes installációja tegnapelőtt ment végbe. Az egyházi funkciókat ez alkalommal Hemmen kanonok végezte. Installáció után a biliédi esperesség tavaszi koronája volt, utána pedig Hemmen kanonok ünnepélyes nagy misét czelebrált, amelyen az összes jelenvolt lelkészek segédkeztek. Az installációval egyidőben nevenapját is ünnepelte az új esperes, a mely alkalomból a perjámosi önk. tüzoltó egyesület Theisz t, mint az egyesületnek elnökét nagyszerű óvációjában része

fajulának. A rózsát keveslik az emberek, bábérra áhítoznak. Pedig a Helikon örökös berkeben nem terem kenyér.

A férjem minden alkotása egy egy darab boldogság, amelyivel családját rövidítette meg és mind miért? hogy elfogjon, megragadjon egy lidérczet, egy anyag nélkül lobbanó lángot, hogy holta után egy rakás ember, vagy egy-két nemzedék emlegessék és szórakozzék, mialatt feledik övéik szenvedéseit. Nem! új létet kezdünk, ezért szükséges hogy elteledjenek bennünket.

— Asszonyom, ön igazságtalan férje szelme iránt. A költő élete ott kezdődik, ahol a másiké vége van a sirnal.

Mindaz amit férje lángoló aggyal szívvél megálmodott, valószínű fog, önök tiszteltek és boldogok lesznek . . .

— Önnek valóban nagy a rábeszélő képessége.

— Gondoljon asszonyom tehát a gyermekeire.

— Tiszteletet érdemlünk, mert becselesek vagyunk, de az, hogy férjem szelme önöknek gyönyört szerez, az nem tehet bennünket boldoggá.

Az asszony kivette az irat csomót. Az irodalmi férfit szeme fölragyogott. Az asszony folytatta.

— Ami valódi boldogságunk azzal az étellel megemmisült. Mi már többet nem vesztethetünk.

Szólt és a küldött szeme láttára tűzbe dobta az író hagyatékát.

sitette. Gyertyánffy kerületi főparancsnok lelkes beszédben méltatta az ünnepeit érdemeit, a melyek elismerésül a tüzoltók szolgálati érdemkeresztjét nyújtotta át a derék esperesnek.

— Uj törvényszéki aljegyzők. Az igazságügyminiszter Hausinger András kecskeméti és Pállya Gyula seimeczbányai kir. járásbírói joggyakornokokat a nagybecskerek kir. törvényszékhez aljegyzők ké nevezte ki.

— Tavaszi kerti-ünnepély. A Nagybecskerekben felállítandó árvaház alapja javára ez év június 3-án rendezendő kerti-ünnepély rendező bizottságának rendes pénteki konferenciája ma a színházlátogathatásra való tekintettel elmarad s a konferencia e héten kivételesen holnap, szombaton este megy végbe a kaszinó kistermében.

— Hitközségi közgyűlés. A róm. kath. hitközség nem, mint tévesen jelezve volt, május 21-én, hanem f. hó 24-én tartja meg közgyűlését.

— Ötvenéves község. Kükesházáról írják, hogy a község a jövő hó folyamán alapításának 50 éves évfordulóját ünnepeleli. A nevezetes ünnepet, amelyre a község már most is nagy előkészületeket tesz, a község háza falába helyezendő emléktáblával fogják megörökíteni.

— Ujházi vacsora. Az ember sorsát el nem kerüli. Még akkor sem, ha nagy művész, sőt talán éppen akkor legnehezebben. Ezt tapasztalhatta tegnap este Ujházi Ede is, a Nemzeti Színház nagy jellemzésére, kinek tiszteletére tegnap este a kaszinó éttermében néhány lelkes színészbarát bankettet rendezett. A bankettől semmi különös feljegyezni való nincs, mert azt már meg sem említi az ember, ha Marcióinnál jó az étel és pompás a pezsgő, lévén az egy régen megszokott dolog. A tegnapi bankett csak annyiban különbözött a rendes társas-vacsorától, hogy az asztalfőnél a legszellemesebb causeurök egyike ült, ki anekdotáit épp oly pompásan mesélgeti a fehér asztalnál, mint amily ellenállhatatlan hatással testesíti meg a világot jelentő deszkákra a hőtök alakjait. Lauka Guztáv szellemes pohárköszöntőben Ujházi Edét, a nagy művészt és régi jó barátját, majd Füredi igazgatót éltette, kinek azt a ritka élvezetet köszönjük, hogy az utólréhetetlen művészt körünkben látjuk. A társaság a legderültebb hangulatban sokáig együtt maradt. Hogy meddig? azt a jelenvolt férjekre való tekintettel nem áruljuk el.

— Egy boldog város. Kecskemét városa most küldötte szét költségelirányzatát és zárszámadásait. E szerint a város tiszta vagyona majd negyedfél millió forint értékűt képvisel. Evi kiadása 615,000 forint, amelyet legnagyobb részt jövedelméből fedez. Mig hazánk városainak legnagyobb része 50%-nál magasabb pótdadót szed, addig Kecskeméten alig 10% a községi pótdadó.

— A nagybecskereki szőnyeggyár. Az alapítók tegnap délután Rónay Jenő főispán elnöke alatt ülést tartottak, melyen részt vettek: Daniel László, dr. Dellimanic Lajos, Poroszkay Béla, Franz J. L., dr. Végh Lajos, Steinitzer Géza, Stagenschmidt János, dr. Brájjer Lajos és Streitmann Antal urak. Tárgyalás alá került a kereskedelemügyi miniszter leirata a szőnyeggyár-műhelynek a szőnyeggyárral való egyesítése tárgyában. A miniszter a vállalatot 1800 frttal segítyezi és az egyesület helyben hagyja. — A vezérigazgatónak kiszemelt Streitmann Antal jelenleg nagybecskereki főgimnáziumi tanár nyugdíj-igényeinek biztosítása kérdésében Steinitzer Géza és dr. Végh Lajos urak bizatnak meg egy konkrét terv kidolgozásával. — A szükséges gépek a Kögler és Rosner-czégtől fognak beszereztetni.

— Megrázó baleset. Keglevich háza ötven éves fennállásának jubileumi előkészületei közben, mint levelezünk jelenti, végzetes baleset történt. Marschang József községi bíró 18 éves fia, az ünnep reggelén, a jubileum megörökítésére emelt díszes márványkeresztet akarta rózsákkal, virágokkal feldíszíteni, miközben székre állott. A szék a laza talajban megcsuszott, a fiatal ember egyensúlyt veszítve, a márványkeresztet átkarolva magával rántotta. A lezuhant nehéz márványkereszt a viruló egészségű fiatal embert teljesen összezúzta; különösen mellkasát törte össze, úgy hogy életben maradásához reményt nem is fűznek. A fiatal ember tragikus esete általános részvételt kelt.

— Véres verekedés. Nagyikindáról írják: Véres utcai verekedés volt tegnapelőtt a negyedik negyedben, szerbek és németek között. Popeszkuráda és Stojkov Veselin Noka ismert verekedők tütek össze Schreiner Emánuel és János békés németekkel. Vasvillákkal támadták meg a két Schreiner. Műd a kettő veszedelmes sérüléseket szenvedett, különösen az egyik, kinek életben maradásához nincsen remény, mert a fejére mért iszonyú ütések következtében agyrázkódást kapott.

— Bucusi tánczestély. A torontál-megyei jegyzői tanfolyam végzett hallgatói holnap este a Korona-fogadó nagytermében bucusu tánczestélyt rendeznek. Minthogy a bucusu tánczestély ily formában való megtartását csak ma határozták el, meghívókat a rendezők az idő rövidsége miatt már nem küldhetnek széjjel, hanem e helyett lapunk utján kéri fel mindazokat, a kik február 1-én lezajlott báljukra meghívást kaptak, a holnapi bucusu tánczestélyükre való szives megjelenésére. Semmi kétségünk aziránt, hogy a jegyzői tanfolyam hallgatói nagysikerű farsangi báljának közönsége tömeges megjelenésével tünteti ki a holnapi tánczestélyt is, a mely egyúttal bucuszója is a derék ifjuságnak. Hogy a bucuszó ifjak mulatása ezúttal is teljes sikerrel járjon, elegendő garanciát nyújt a lelkes fiatalok kipróbált tánczkezdve.

—x— A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezette be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Állandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kifogástalanul készített uri- és gyermekruhák, valamint nagy választékú bel- és külföldi gyártmányu mindenféle gypjuszöveteknek. Méretszerinti megrendelések, nemkülönben egyenruházati szállítványok — úgy rendőrök, valamint tűzoltók és katonák részére — pontossággal fogantositatnak.

S z i n h á z .

Ujházi Ede vendégszereplése.

— Lemondás. —

Karczag Vilmos színművében, a melyet a Nemzeti Színház kitűnő tagja második vendégfelléptül választott, kétségtelenül van néhány kedves jelenet, néhány jó alak, sok színszerűség s a közönségenél magasabban szárnyaló dikció. Sőt ez utolsó pontban valamivel messzebbre ment, mint a színpad megengedi. Halmozott stílusa, szónokiasságra hajló nyelve inkább a novellairóra, mint a drámairóra emlékeztetnek. A tárgy, a melybe a szerző csapott, érdekes, de rendkívül kényes s ezzel szemben nem mutatkozik oly erőnek, mint megkívántató volna. A mese igen lassan indul: két felvonás kell csak arra, hogy Géza gróf elfogadja a helyzetet s csupán egy felvonás marad arra a bűnös szerelemre, a melyen a darab áll. Szerelemtámadás, küzdés, növekedés alig érintve, sehogy sem színezve, csak végeredményében bemutatva. Egyszerre előttünk van a dráma és amily hirtelen támad, épp oly gyorsan be is végződik, mert a harmadik felvonásban már tisztában vagyunk az eredménnyel s legfőleg az érdekelhet, hogy a lemondás mily formában történik meg. — Ujházi az öreg Korolán gróf nehéz alakját minden részletre terjedő művészi gondnal tüntette elő. Az öreg szívnék nyugalmas biztonságából a teljes eléréktelenedésbe való átmenetet, annak viharait s ezekben a fokozatot mesteri tökéletességgel tette elfogadhatóvá. Leginkább az első felvonás végének keresett és éppen nem valószínű effektusa volt az, a hol Ujházi öntudatos művésze remekelt. A paralitikus öreg gróf nehézkesen funkcionáló agyműködése, kapkodó, szakadozott beszédmodora megdöbbentő realismussal nyilatkozik meg előttünk Ujházi nagy pszichiatikus studiumra valló alakításában. A közönség viharos, szűnni nem akaró tapsokkal adott kifejezést elragadtatásának a pompás alakítás fölött. Tapavihar szüdt fel a nagymama és unoka kissé bizarr, de azért poetikusan megírt szerepcseréjénél is, amelyben különösen Molnár Vilma produkált igen elismeréreméltó alakítást. Szathmáry ezúttal nem rontott annyit, mint előző este — amint hogy a mester gondos keze egyéb-

ként is meglátszott a rendezésén és az összjátékban — de kriminális, — bocsánat a kemény kifejezésért — bunczút öltözködése, meg alig leküzdhető, minduntalan ki-kitörő vágyakozása a dörgedelmes színpalhasogatásra ezúttal is kellemtelenül toladott előtérbe.

T á v i r a t o k .

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése május 18-án.)

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésében folytatta a főrendiházi izenet tárgyalását

Első szónok Sággy Gyula volt, a ki Apponyi határozati javaslatát pártolta.

Gróf Pongrácz Károly Windischgrätz herceg hazafiságát bizonyítja.

Az utcai tüntetéseket szóló szerint kormányparti képviselők rendezése mellett zsidó suhanczok csináltak. Nem állották a primást bottal fenyegetni. (Kialtások: Gyálázat!) Apponyi határozati javaslata mellett nyilatkozik.

Gróf Batthiány Tivadar felszólalása után, aki az izenet egyszerű tudomásul vételét ajánlja, Bessenyei Ferencz tiltakozik az ellen, mintha a főrendek ellen való tüntetést ő vezette volna.

Gróf Szapáry Gyula az országnyugalma érdekében gróf Károlyi Gábor folytonos közbekiáltásai közt Apponyi javaslatát ajánlja elfogadásra.

Polónyi Géza ugyan megszavazza magát a javaslatot, de a visszaküldésnek a főrendiházban való másodszori leszavaztatás tudatában ellene van.

A vita folytatását ezután holnapra halasztották.

Aknamunka.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből telegrafálják: Szögyény-Marich László nagykövet és gróf Zichy Nándor tegnap kihallgatáson voltak Károly Lajos főhercegnél. Érdekes, hogy a bécsi lapokat felkérték, miszerint erről a kihallgatásról ne tegyenek említést.

A vatikán agyrémei.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ ered. távirata.) Rómából telegrafálják a következő csinos mesét: Vatikáni körök nem tartják lehetetlennek, hogy Wekerle bukása (?) után egy Apponyi Ugronkabinet következik.

Tatajosok halála.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) M. Szigetről telegrafálják: Trebusánál több tutajos a Tiszába fullt. Tizenkettőt halva huztak ki.

Mozgalmas ülés a francia kamarában.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból telegrafálják: A francia parlament tegnap öt óra hosszat tartó ülésben foglalkozott a párisi nunczius bizalmas körlevelével, a melyben a legbékésebb szándékkal ugyan, de a francia külügyminiszterium mellőzésével adott az egyházi vagyion kezeléséről szóló törvényjavaslat dolgában utasításokat a püspököknek. — Casimir-Perier miniszterelnök viharos tapsban jelenti, hogy a nuncziusnak megírta, miszerint az efféle eljárást nem tűri. Valahányszor — ugymond — az állam jogainak megvédéséről beszél szó, sohasem fognak önök nálunk gyengéségre találni (Taps.) A klerustól hallgatást, meghódolást kívánunk. (Perczekig tartó taps.)

Összeesküvés Szerbiában.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Belgrádból telegrafálják: A semmitörvényes tudvalevőleg felfüggesztette volt azt az ukázt, a mely Milánt jogaiba visszahelyezi. Ez alighanem az alkotmány felfüggesztését vonja maga után, mert a kormány szilárdan el van tökélve, hogy a királyi tekintélyt bármi áron is fentartja. A kormány eme szándékai nagy forrongást támasztottak bizonyos körökben, a melyeket mérvadó helyen éber figyelemmel kísértek. Tegnap aztán házkutatást tartottak a forrongók legelőkelőbbjeinél, köztük Tausanovics exminiszter lakásán is, a hol kétségtelen bizonyítékára akadtak egy összeesküvésnek, a mely a polgárháboru kitörését készítette elő.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti táv.) Belgrádból telegrafálják: Az alkotmány felfüggesztése immár csak napok kérdése. A csapatokat készenlétbe helyezték. Sándor király és Milán már régen tudták, hogy Pasicz pétervári követ összejátszik Karagyorgyevicsékkal. Vissza is hívják Belgrádba, de Pasicz rosszat sejtve, a külföldre menekült. Most, hogy barátainál házkutatást tartottak, az összeesküvésnek is a nyomára akadtak.

Budapest, május 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Belgrádból telegrafálják: Sándor király ma váratlanul megjelent a szkuptina ülésen s kijelentette, hogy nincs egyéb hátra, mint hogy az alkotmányt felfüggeszse.

Nyiltér.*)

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Dreptatea“ című oláh lap a megyénkben nemrég megejtett fegyelmi ülést olvasóinak — vonatkozással közönségünkre — a következőképp referálja: „Fegyelmi ügyek Torontálmegyében stb. stb.“, végül „Dazu Péter nagytoráki községi jegyző felfüggesztve volt, de csak 200 frttal és az eljárási költségekben marasztaltott el. Ugy látszik, hogy ezen körülmény a jutalmazása, mert mint toráki jegyző egy községi iskolát teremtett s ennél fogva a magyarosodás malmára hajtja a vizet ezen hatalmas román községben.“

Ez a felfüggesztett jegyzőnek reklámvető jeremiájára. Eszünkbe jut a báránybőrbe bujt farkas meséje, s különös, ez a mese mindeddig hatott volna? Mert hiszen Nagytorák békés románjai tanujelét adták már nem egyszer annak, hogy hazafiasabbak a „Dreptatea“-nál, de még annál is, kinek ily módon akarja a reklámdobot ütni és ki báránybőrbe bujva hazafiaságát mindig csak azzal a községi iskolával fitogtatja, mikor annak megteremtésében semmi része és mikor az manapság is, még pedig nélküle is virágzik, mert gyermekeinket örömmel tanítatjuk benne a szép és szükséges magyar nyelvre, mert hát mi mégsem vagyunk ám az a magyarfaló oláh nép, amelynek a szelid báránybőr bennünket mindig festett és festeni szeretne, perze csak azért, mert a zavarosban könnyebb a halászat.

Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy megjegyzéseinket megtegyük, mert vétek az, ha a nagyközönség tévedésbe ejtetni engedtetik.

A fegyelmi bizottság határozata, ne féljen a „Dreptatea“, nem hajtja a vizet a magyarosodás malmára, mert a nevezett jegyző sem az oláh, sem a magyar iskolának, de igenis saját zsebének volt legkedvesebb barátja. Mely körülményt igen szépen igazolja szeretett alispánunk azon határozata, mely őt hivatalvesztéssel sújtja.

Tebát ennyit az igazsáért, s még csak azt, hogy a község képviselőtestülete már egy éve a községi iskolának iskolaszéki elnöki tiszttségére helyette mást választott, éppen azon okból, mert féregként rágta falait, nem pedig hogy malmára hajtotta volna a vizet.

Vagyunk a tek. szerkesztő urnak honfui üdvözléssel

Nagy-Torák, 1894. évi május hó 16. án.

Több nagy-toráki magyar-román.

*) Az e rovat alatt közöltéktől nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

